

Agendapunt : 11.
 Voorstelnummer : 10-057
 Raadsvergadering : 24 oktober 2011
 Naam opsteller : George Stockell
 Informatie op te vragen bij :
 Portefeuillehouders : Cees Roem

Onderwerp: Vaststellen GRP 2011-2015

Aan de raad,

Beslispunt:

- *Het Gemeentelijke Rioleringsplan 2011-2015 vaststellen.*
- *Het dekkingsplan volgens Scenario 4 inclusief extra stortingen in de voorziening in de jaren 2011 en 2012, vaststellen.*
- *De bij dit besluit behorende begrotingswijziging vaststellen*

1. Waar gaat dit voorstel over?

Er dient een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor de periode 2011-2015 vastgesteld te worden, het huidige GRP is vastgesteld voor de periode 2006-2010.

Terugblik

Bij de fusie van de 3 oude gemeenten Bergen, Egmond en Schoorl in 2001 stonden de activiteiten rondom de riolering op een laag pitje. Er waren beleidsontwikkelingen op landelijk niveau, op het niveau van de oude gemeenten waren er beleidsverschillen en de organisatie kende ook personeelstekorten. In 2003 is gestart met de inventarisatie van de "rioleringsopgave" en dit heeft geleid tot een aantal stukken die aan het bestuur zijn gepresenteerd. Het "Saneringsplan Buitengebied" en het "Basis RioleringsPlan" en het alles samenvattende GRP 2006-2010 zijn tussen 2004 en 2006 aan de Raad aangeboden. Met deze stukken is getracht de raad te informeren over de benodigde maatregelen. De daarbij horende kostengevolgen en benodigde forse stijgingen in de riooltarief zijn daarin ook voorspeld.

Wegens de inactiviteit op het gebied van de riolering in het begin van de nieuwe gemeente was de voorziening uitgegroeid tot €1,1M begin 2006. De raad heeft vervolgens besloten eerst de voorziening aan te spreken en de benodigde tariefstijgingen uit te stellen. Dit patroon (zie onderstaande tabel) is aangehouden en de voorziening is zoals in het GRP 2006 voorspeld diep in het negatief gegaan.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
kostendekkend tarief		122	121	175	191	219	238	260
vastgesteld tarief	101,75	107	108	124	143	179	214	268
te kort per eenheid		15	13	51	48	40	24	-8
tekort voor bijv. 17500 eenheden		€ 264.250	€ 233.596	€ 892.500	€ 840.000	€ 700.000	€ 425.213	€136.602-

Ieder jaar is een kostendekkende tarief berekend op basis van de stand van uitgaven en de geplande kosten. De hoogte van dit dekkend tarief is o.a. in de Programmabegroting aan de raad voorgelegd. Andere belangen zijn meegewogen en vervolgens is er voor een lager tarief gekozen.

Aanpak

Het voorstel is het voorliggende GRP 2011-2015 goed te keuren. Het Ontwerp GRP 2011-2015 heeft na een presentatie aan de raads- en commissieleden op 12 april jl. vanaf 18 mei jl. voor zes

weken ter inzage gelegen. Hierop zijn twee zienswijzen van de Provincie en het Hoogheemraadschap (HHNK) binnengekomen.

Wat is een GRP?

De aanleg en het in stand houden van de riolering is een gemeentelijke taak die als gemeentelijke zorgplicht is vastgelegd in de Wet Milieubeheer (Wm). Het rioleringsstelsel en de maatregelen die de gemeente hieraan moet uitvoeren vertegenwoordigen samen met de "grijze" infrastructuur in de openbare ruimte een aanzienlijk maatschappelijk en financieel kapitaal. De lokale overheid heeft de taak om deze voorzieningen doelmatig en tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten in goede conditie te houden. Het GRP is één van de instrumenten om hier op een transparante manier inzicht in te geven.

Voorliggend GRP beschrijft – als verplichte planvorm ook opgenomen in de Wet Milieubeheer - op hoofdlijnen hoe richting wordt gegeven aan de rioleringszorg, het betreft een visie en strategie voor 2011-2015.

Waarom nu vaststellen?

Het vigerend Gemeentelijk Rioleringsplan (2006-2010) is verlopen en de verantwoordelijkheden zijn veranderd. De gemeentelijke zorgplicht is met de komst van de Wet gemeentelijke watertaken (per 1 januari 2008) uitgebreid met zorgplichten voor het inzamelen en verwerken van overtollig regenwater en grondwater. Hierdoor is de rioleringszorg veranderd in een verbreed pakket van watertaken dat behelst de volgende zorgplichten:

1. Het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
2. Het doelmatig inzamelen en verwerken van overtollig afvloeiend regenwater, dat de perceeleigenaar niet redelijkerwijs zelf kan verwerken.
3. Het doelmatig verwerken van overtollig grondwater, dat de perceeleigenaar niet redelijkerwijs zelf kan verwerken.

Om deze zorgtaken naar behoren uit te kunnen voeren, zijn voor de planperiode 2011-2015 maatregelen en vervangingen opgenomen in het GRP. De kosten van de exploitatie van de riolering en de gepresenteerde maatregelen en vervangingen worden aan de burger doorbelast middels de rioolheffing. Ook deze rioolheffing zal, om het huidige uitgangspunt van 100% kostendekkendheid te blijven hanteren, de komende planperiode wijzigen.

Welke kosten worden door de rioolheffing gedekt en wat is veranderd t.o.v. voorgaande jaren?

In Alinea 5.2.2 en Tabel 5.4 van het GRP worden aan de hand van de in hoofdstuk 4 genoemde maatregelen de lasten die door het rioolrecht gedekt dienen te worden. Bij wijze van voorbeeld geldt het volgende voor het jaar 2011;

	Lasten 2011 € x 1000	Verbrede GRP 2011-2015 (Zie tabel 5.4, blz.58) inclusief nieuwe taakstelling
Nieuwe kapitaallasten	102,1	<i>Lasten van de te maken investeringen</i>
Exploitatie regulier	1.487,6	<i>Beheerskosten</i>
en onderzoeken	70,0	
Kapitaallasten verleden	2.823,6	<i>Bijlage 8, Tabel C1 - Rente en afschrijvingen van projecten vanaf 1951</i>
BTW-compensaties	164,6	
Subtotaal	4.647,9	<i>€ 4.648 is in Scenario 2 - tabel 5,9 blz.64 opgenomen</i>
30% straatveegkosten	171,0	<i>(inclusief BTW) Zie blz. 65</i>
50% baggerkosten	273,0	<i>In Scenario 2 zijn deze kosten ten laste van de algemene middelen gebracht</i>
Subtotaal	444,0	
Totaal lasten 2011	5.091,9	<i>€ 5092 is in Scenario 3 - tabel 5,10 blz.65 opgenomen</i>

Hierbij dient vermeld te worden dat de personeelsbezetting opnieuw is beoordeeld. Het voorstel gaat uit van een totale toename van 0,8 fte waarbij ook een verschuiving plaatsvindt tussen de taakverdeling van de binnen- en buitendienst. De buitendienst die zich met de riolering bezighoudt wordt van 3,2 fte tot 2,6 fte teruggebracht. Deze 2,6 fte zijn nodig om de rioolwagen volledig bezet te houden. Bij het team Beheer neemt de formatie toe met 1,5 fte. Dit laatste is uitbreiding van de

formatie om de taken zoals in het Ontwerp GRP 2011-2015 zijn opgenomen, uit te kunnen voeren. Bij de afdeling interne dienstverlening neemt de capaciteit beperkt af van 0,6 fte naar 0,5 fte. De vrijgekomen capaciteit bij de buitendienst door de afname in personeelsbezetting ten behoeve van riolering wordt ingezet voor andere, noodzakelijke werkzaamheden.

In het Ontwerp GRP is de voor de gemeente Bergen nieuwe keuze verwoord om tevens een deel van de kosten voor vegen en baggeren toe te rekenen. Deze kosten worden deels gemaakt ten behoeve van de bovengenoemde zorgplichten en mogen als zodanig gedeeltelijk toegerekend worden aan de rioolheffing (zie ook bijlage 9 van Ontwerp GRP). Tot nog toe is het kolkenzuigen niet betaald uit de rioolheffing maar werd het gezien als een onderdeel van de straatreiniging. Gevolg hiervan was dat dit soms 4 jaar niet werd gedaan terwijl het voor een goede werking van het riool noodzakelijk is dat dit tot 8 keer per jaar gebeurt.

Waarom veeg- en baggerkosten dekken met rioolheffing?

Het doel van het vegen van de straten is niet alleen het visuele en hygiënische aspect, maar tevens het vrijhouden van de straatkolken van vuil en zand. Dit voorkomt dat de straatkolken en de riolering verstopt raakt en komt daarmee de staat van het rioleringsstelsel ten goede.

Sinds de zorgtaken van de gemeente zijn uitgebreid met de zorg voor het verwerken van overtollig regenwater en grondwater, worden veel gescheiden stelsels aangelegd waarbij regenwater afvloeit op oppervlaktewater. Daarmee zijn de sloten eigenlijk een verlengstuk van het rioleringsstelsel en is het belangrijk dat zij goed worden onderhouden en gebaggerd.

Er is jurisprudentie te vinden (zie bijlage 9 van het Ontwerp GRP) die duidelijk maakt dat de gemeente gerechtigd is om een deel van de veeg- en baggerkosten op te nemen in de rioolheffing, per saldo is dit een bedrag van zo'n € 444.000,- (incl. BTW).

Hoe verhouden de totale lasten van de burger zich met omliggende gemeentes?

De totale lasten per huishouden zijn lastig te vergelijken met omliggende gemeenten, aangezien de verschillen in geologische ligging, aantal inwoners per km², technische staat van het riool en de kosten die aan de heffing toegerekend zijn verschillen. In de 'benchmark rioleringszorg 2010' (bijlagen 8, 9 en 10) zijn bijvoorbeeld de kosten van de riolering, de rioolheffing en nog meer kenmerken van de riolering van verschillende gemeenten met elkaar vergeleken. In bijlage 9 (Benchmark Rioleringszorg – Provincie rapport 2010 - Provincie Noord-Holland) is de benchmark rapportage van de provincie Noord Holland opgenomen. Hierin is bijvoorbeeld te zien dat de gemeente Bergen meer dan gemiddelde lengte van vrijerval riool per huishouden heeft (bijlage 9, blz. 10). Dit wordt veroorzaakt door de geografische ligging van de gemeente (langgerekt en relatief weinig inwoners per oppervlakte). In de rapportage is ook te zien dat de gemeente Bergen de laatste jaren meer dan gemiddeld heeft geïnvesteerd in het scheiden van vuil- en regenwaterstelsels en in vervanging en renovatie (bijlage 9, blz. 25). Zo zijn er meerdere factoren te benoemen, waardoor de lasten van de rioolheffing gemiddeld hoger zijn dan de omliggende gemeentes (bijlage 9, blz. 29).

Opmerkelijk is daarnaast dat de kapitaallasten uit het verleden (tabel 5.4 blz. 58) meer dan de helft van de jaarlijkse totale rioleringslasten bedragen over de planperiode 2011-2015.

Wat betekent dit voor de rioolheffing?

De in het GRP uitgewerkte dekkingsscenario's voor het verloop van de rioolheffing worden onder punt 7 "**Welke middelen zijn met dit voorstel gemoeid?**" verder besproken.

(let op: in het GRP is geen rekening gehouden met inflatie van de kosten wat betekent dat de daarin voorgespiegelde kostendekkende tarieven lager zijn dan die waar we binnen onze gemeentelijke begroting op uit komen).

2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?

Het beleidsplan voor de riolering voor de periode tot einde 2015.

3. Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?

Een GRP is een verplichting onder de Wet Milieubeheer en het huidige GRP is verlopen. Daarnaast heeft de raad een kaderstellend en budgetrecht.

4. *Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?*

Het GRP is door adviesbureau Tauw opgesteld en vervolgens ter inzage gelegd. Zowel het Hoogheemraadschap als de Provincie zijn uitdrukkelijk uitgenodigd om zienswijzen in te dienen.

5. *Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?*

Een GRP is een verplichting onder de Wet Milieubeheer. De wet laat geen ruimte voor andere mogelijkheden.

6. *Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?*

Na vaststellen door uw raad kan het GRP na de gebruikelijke bekendmaking in werking treden.

7. *Welke middelen zijn met dit voorstel gemeoid?*

De zienswijzen hebben geen invloed op de financiële kaders van het GRP.

Bij het opstellen van de dekkingsscenario's is uit gegaan van een kostendekkend rioolheffingtarief. In het GRP zijn 3 dekkingsscenario's (heffingsvoorstellen) uitgewerkt.

Voor kostendekkendheid is gekeken naar de lange termijn hierdoor kan een langdurig evenwichtige rioolheffing worden bewerkstelligd. Het teveel betaalde in het ene jaar kan dan middels de egalisatievoorziening worden aangewend om sterke stijgingen in volgende jaren te voorkomen. Het Besluit Begroting en Verantwoording 2004 verplicht niet om een kostendekkend riooltarief te hanteren. Het coalitieaccord stelt wel dat de rioolheffing kostendekkend moet zijn. Het BBV staat niet toe om de rioolheffing voor andere zaken dan de rioleringszorg aan te wenden. Hierdoor is het dus niet toegestaan om een meer dan kostendekkende rioolheffing vast te stellen.

De **voorziening** wordt gebruikt om de pieken en dalen van de investeringen tegen de voorspelbare inkomsten uit de heffing te vereffenen. Het verschil tussen inkomsten en uitgaven wordt dan aan de voorziening toegevoegd. Bij het vaststellen van het GRP 2006-2010 is ervoor gekozen om een periode van negatieve voorziening in te plannen (2008-2012) zodat de grote inhaalslag tegen een redelijk tarief gedekt kon worden. Gevolg hiervan zijn de negatieve bedragen die in onderstaande scenario tabellen staan bij "Prognose voorziening ultimo". De Provincie Noord-Holland heeft hier toestemming voor gegeven, op voorwaarde dat de voorziening vanaf 2013 positief zal blijven.

Dekkingsscenario's

Hieronder worden een drietal dekkingsscenario's genoemd. De keuze voor een dekkingsscenario staat los van de technische inhoud van dit GRP. Ongeacht voor welk scenario wordt gekozen moeten de zelfde werkzaamheden worden gedaan en dezelfde kosten worden gemaakt.

In het huidige GRP worden niet alle nu daarvoor in aanmerking komende kosten doorberekend aan de rioolheffing. Bij het van kracht worden van ons huidige GRP had de gemeente nog geen wettelijke taken in de zorg voor het grondwaterpeil. Wij hoefden toen slechts te voldoen aan de basisinspanning welke inhield dat wij dienden te zorgen voor een doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater dat vrijkomt van de binnen ons grondgebied gelegen percelen. Het was toen dus ook niet toegestaan om kosten voor bijvoorbeeld de afvoer van hemelwater door te berekenen in de rioolheffing.

Vanaf 1 januari 2008 is de zorg voor het hemelwater en het grondwater aan de gemeentelijke taken toegevoegd. De gemeentes kregen daarbij de bevoegdheid om kosten gemaakt voor haar zorgtaken op het gebied van hemel- en grondwater door te berekenen in de riolheffing. Naar aanleiding van de kosten die gemaakt moesten worden voor de bestrijding van de wateroverlast in Egmond aan Zee heeft de gemeenteraad 29 januari 2008 besloten om gebruik te maken van de mogelijkheid de kosten voor de afvoer van hemelwater toe te rekenen aan de riolheffing en heeft daarom de kosten voor bestrijding van de wateroverlast ten laste gebracht van de riolheffing.

In het collegeprogramma wordt er naar gestreefd lokale lasten slechts beperkt te laten stijgen. Maar ook dat de riolheffing op termijn kostendekkend moet zijn.

De verschillende scenario's hebben ook effect op de meerjaren begroting. (let op: voor de getallen in dit hoofdstuk is gerekend met inflatie op de kosten, wat in het GRP niet is gedaan. De getallen zijn dus afwijkend van de gepresenteerde getallen in het Ontwerp GRP 2011-2015)

Uitgangspunt voor het berekenen van de riolheffing is dat de kosten met betrekking tot de **verbrede riolzorg** volledig uit de heffing wordt gedekt. In het Ontwerp GRP zijn 3 dekkingsscenario's (**zonder inflatiecorrectie**) uitgewerkt.

Scenario 1 voldoet niet aan de begrotingsafspraken met de provincie en is daarom verder niet behandeld.

Scenario 2 is in overeenstemming met het streven in het collegeprogramma de lokale lasten slechts beperkt te laten stijgen. De kosten voor bagger- en veegkosten worden in dit scenario - net als in het huidige GRP - deels uit de algemene middelen betaald en niet voor het volledig toegestane deel aan de riolheffing.

Dit scenario voldoet echter niet aan het streven in het collegeprogramma naar volledige kostendekkendheid van het riooltarief, ook op termijn wordt met dit scenario geen dekkend tarief verkregen. Een tarief is immers pas kostendekkend, als ook alle kosten zijn toegerekend. Om deze reden is scenario 2 niet wenselijk is.

Bij dit scenario zal de riolheffing met enkele procenten stijgen. Dit scenario heeft een (beperkt) negatief effect op het begrotingssaldo doordat op basis van een nacalculatie een aantal uren van de buitendienst die voorheen door de riolheffing gedekt werden in dit scenario worden doorbelast aan andere producten. Daarnaast wordt er door de toename van de kosten meer BTW doorberekend in de heffing. Dit heeft een positief effect op het begrotingssaldo.

In onderstaande tabel zijn de huidige riolheffing en riolheffing van scenario 2 uitgezet. Tevens zijn de effecten op de voorziening en het begrotingssaldo opgenomen.

Scenario 2

	2011	2012	2013	2014	2015	
Tarief riolheffing volgens huidige begroting (€)	268	281	281	281	289	
Tarief riolheffing volgens scenario 2 incl. inflatie (€)	268	284	295	295	295	
Stijgings% riolheffing tov voorgaand jaar in scenario 2	25%	6%	4%	0%	0%	
Prognose voorziening 31/12 (x € 1.000)	-447	-235	40	211	473	Positief vanaf 2013
Effect op begrotingssaldo waarbij - = Nadelig (x € 1.000)	-37	-26	-21	-19	-98	

Scenario 3 wordt als de duurzame optie gekarakteriseerd. Deze keuze is consistent aan de beslissing van de Raad van 29 januari 2008 waarin is besloten de kosten voor de bestrijding van de wateroverlast toe te kennen aan de rioolheffing. Tevens is het in overeenstemming met het streven in het collegeprogramma dat de rioolheffing op termijn kostendekkend moet zijn.

Dit scenario laat een kostendekkende heffingsprognose zien met een tariefstijging van 14% in 2012 en 2013 en een daling van 5% in 2014 en 2015. In dit scenario is het deel van de kosten van straatvegen en baggeren (€ 440.000,- in 2011) aan de rioolheffing toegerekend¹.

De effecten van scenario 3 zijn samengevat in onderstaande tabel –“Scenario 3”. Er is een positief effect op het begrotingssaldo doordat de veeg- en baggerkosten nu voor een evenredig deel worden toegerekend aan de rioolheffing en dus niet langer ten laste van de begroting komen. De bij scenario 2 omschreven effecten zijn ook in dit scenario terug te vinden, maar worden door de grotere positieve bijdrage van de toewijzing van veeg- en baggerkosten teniet gedaan.

Scenario 3

	2011	2012	2013	2014	2015	
Tarief rioolheffing volgens huidige begroting	268	281	281	281	289	
Tarief rioolheffing volgens scenario 3 incl. inflatie	268	306	349	332	315	
Stijgings% rioolheffing tov voorgaand jaar in scenario 3	25%	14%	14%	-5%	-5%	
Prognose voorziening 31/12 (x € 1.000)	-891	-748	14	385	553	Positief vanaf 2013
Effect op begrotingssaldo waarbij - = Nadelig (x € 1.000)	407	432	449	442	357	

Bij dit scenario zijn in de jaren 2012 en 2013 flinke tariefstijgingen nodig om te voldoen aan de eis van de provincie dat de voorziening met ingang van 2013 positief is.

Scenario 4. Deze tariefstijging kan worden gedempt door in de jaren 2011 en 2012 (een deel van) het voordelig effect op de begroting extra in de voorziening te storten.

Dit is in onderstaande tabel als scenario 4 inzichtelijk gemaakt.

Scenario 4, gelijkmatiger stijging tarief

	2011	2012	2013	2014	2015	
Tarief rioolheffing volgens huidige begroting	268	281	281	281	289	
Tarief rioolheffing volgens scenario 4 incl. inflatie	268	295	317	317	317	
Stijgings% rioolheffing tov voorgaand jaar in scenario 4	25%	10%	7,5%	0%	0%	
Prognose voorziening 31-12 (x € 1.000)	-591	-388	18	127	330	Positief vanaf 2013
Effect op begrotingssaldo waarbij - = Nadelig (x € 1.000)	107	182	249	442	357	

¹ Straatvegen en baggeren moeten uit beheers- en milieuoverwegingen uitgevoerd worden. De juridische onderbouwing van het dekken van een deel van deze kosten uit de rioolheffing is in bijlage 9 van het GRP aangegeven.

Deze geleidelijke stijging is voor de duur van dit GRP kostendekkend, doordat de voorziening echter minder gevuld word zal rond 2020 een te kort ontstaan. Om te voorkomen dat de voorziening dan weer negatief wordt zal er daarom in de jaren na 2016 een verhoging van de tarieven nodig zijn waarmee de egalisatievoorziening positief wordt gehouden.

Bergen, 30 augustus 2011

College van Bergen

drs. W.J.M. Bierman
secretaris

drs. H. Hafkamp,
burgemeester

Bijlagen voor het college:

1. Brief van Provincie Noord-Holland, kenmerk 2011-34917, dd 27/6/11
2. Brief van HHNK, registratienummer 11.22237, dd 28/7/11
3. Nota van Zienswijzen, dd. 13/7/11
4. Ontwerp GRP-2011-2015
5. GRP-2011-2015 - Samenvatting
6. Aangepaste GRP (definitief ontwerp) met de daarin verwerkte zienswijzen.
7. Benchmark Rioleringszorg – Individueel rapport gemeente Bergen (NH) aug.2008
8. Benchmark Rioleringszorg – Gemeente Rapport 2010 – Bergen (NH)
9. Benchmark Rioleringszorg – Provincie rapport 2010 - Provincie Noord-Holland
10. Riolering in beeld - Benchmark rioleringzorg 2010
11. Stand van zaken Egmond aan Zee, Hoe ver zijn wij anno 2010? dd 14 maart 2011
12. Begrotingswijziging

Bijlagen voor de raad:

1. Nota van Zienswijzen, dd. 13/7/11 (*in raadskamer en op Risbis*)
2. Ontwerp GRP-2011-2015 (*in raadskamer en op Risbis*)
3. GRP-2011-2015 - Samenvatting
4. Benchmark Rioleringszorg – Gemeente Rapport 2010 – Bergen (NH) (*in raadskamer en op Risbis*)
5. Begrotingswijziging